

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра Фінансів

Допущено до захисту
завідувач кафедри
к.е.н,
Волохова І.С.
“ ___ ” _____ 2020 р.

РЕФЕРАТ

на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.07072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

за темою:

«ДОХОДИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ: ХАРАКТЕРИСТИКА І ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ»

Виконавець

Студент факультету фінансів та
банківської справи

Багіров Наміг Рагім огли

/підпис/

Науковий керівник

к.е.н., ст. викладач

Кир'язова Т.О.

/підпис/

Одеса 2020

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Організація оптимальних взаємовідносин між бюджетами різних рівнів є важливою для багатьох країнах світу, в тому числі і для України. Адже формування місцевих бюджетів та управління фінансовими ресурсами для економічного розвитку регіонів сьогодні є дуже **актуальною темою**. Від наявності фінансових ресурсів місцевих бюджетів насамперед залежать соціально-економічний розвиток регіонів та рівень життя населення. Курс України на децентралізацію передбачає посилення фінансової самостійності місцевих бюджетів.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження особливостей формування дохідної частини місцевих бюджетів та визначення шляхів оптимізації.

Під час написання кваліфікаційної роботи поставлені наступні **завдання:**

- дослідити економічну сутність та значення доходів місцевих бюджетів;
- розглянути характеристику доходів місцевих бюджетів, їх склад, класифікації та принципи формування;
- визначити проблеми формування доходів місцевих бюджетів;
- провести аналіз практики формування дохідної частини місцевих бюджетів України за 2016 – 2019 роки;
- провести моніторинг практики формування дохідної частини бюджету міста Одеси за 2016-2019 роки;
- проаналізувати вплив міжбюджетних трансфертів на формування дохідної частини місцевих бюджетів;
- проаналізувати зарубіжний досвід формування доходів місцевих бюджетів та можливості його застосування у вітчизняній практиці
- визначити шляхи вдосконалення формування дохідної частини місцевих бюджетів України.

Об'єктом дослідження є процес формування дохідної частини місцевих бюджетів.

Предметом дослідження є економічні відносини між фізичними й юридичними особами та державою, що виникають у процесі формування доходів місцевих бюджетів.

Під час написання кваліфікаційної роботи були використані наступні методи: діалектичний метод наукового пізнання взаємозв'язків і проблем взаємодії дохідної частини місцевих бюджетів. При проведенні аналізу доходів місцевих бюджетів використовувався горизонтальний аналіз (для порівняння показників з відповідними показниками за попередні періоди); метод аналізу та синтезу при визначенні закономірностей, що мають місце в процесі реалізації дохідної частини місцевих бюджетів та перспектив її розвитку. У формуванні результатів дослідження використовувалися графічні та графоаналітичні методи (діаграми та інформаційні таблиці).

Інформаційну базу дослідження складають закони України та нормативно-правові акти, наукові публікації вітчизняних та зарубіжних вчених, статистичні матеріали Державної Казначейської служби України, статистичні дані, опубліковані Державною службою статистики України, офіційні данні Управління Державної Казначейської служби України в м. Одесі.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаної літератури.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі « **Теоретичні засади формування доходів місцевих бюджетів** » досліджено економічну сутність та значення доходів місцевих бюджетів, розглянуто характеристику доходів місцевих бюджетів, їх склад, класифікацію та принципи формування. Визначено проблеми формування доходів місцевих бюджетів.

У другому розділі « **Моніторинг дохідної частини місцевих бюджетів України за 2016-2019 роки** » досліджено практику формування дохідної частини місцевих бюджетів України за 2016 – 2019 роки та бюджету міста Одеси за 2016-2019 роки. Проаналізовано вплив міжбюджетних трансфертів на формування дохідної частини місцевих бюджетів.

У третьому розділі «**Шляхи оптимізації дохідної частини місцевих бюджетів**» охарактеризовано зарубіжний досвід формування доходів місцевих бюджетів та можливості його застосування у вітчизняній практиці та досліджено шляхи вдосконалення формування дохідної частини місцевих бюджетів України.

ВИСНОВКИ

На підставі викладеного та проаналізованого матеріалу ми дійшли наступних висновків:

1. У законодавстві та серед економістів - науковців є різні визначення поняття «доходи місцевих бюджетів», але єдиного підходу щодо трактування їх сутності немає.

2. Вихідними принципами формування доходів місцевих бюджетів є економічний принцип, принципи справедливого оподаткування, фіскальної справедливості та фінансової автономії. Мобілізація доходів бюджету може проводитися на податковій і неподатковій основі, а також за допомогою спеціальних надходжень до місцевих бюджетів: доходів від операцій з капіталом, цільових фондів, міжбюджетних офіційних трансфертів.

3. У забезпеченні фінансової достатності (самостійності) органів місцевого самоврядування складається парадоксальна ситуація. Їх дохідна частина формується в основному за рахунок загальнодержавних податків і зборів, місцеві ж збори мають досить незначну частку. Такий спосіб формування бюджету не стимулює місцеві органи самоврядування до посилення економічного потенціалу, до збільшення доходів. Адже відомо, що чим більший дохід, тим більшими будуть вилучення, а субвенції будуть розраховуватися відповідно до кількості населення.

4. Формування доходів місцевих бюджетів призводить до значної кількості суперечок, адже основною передумовою ефективного функціонування місцевого самоврядування є володіння достатньою кількістю коштів для ефективного функціонування. Фонд фінансових ресурсів, який формується на рівні регіону, здебільшого навіть наполовину не задовольняє потреби місцевого самоврядування в коштах, необхідних для вирішення поточних проблем.

5. Дохідна частина місцевих бюджетів потребує вдосконалення та забезпечення її стабільності. Цей процес вимагає нових форм і методів планування податків, зборів і обов'язкових платежів та пошуку дієвих засобів

регулювання бюджетного процесу. За цих умов вагоме місце посідає дієвість фінансово-бюджетного законодавства та ефективність існуючої системи оподаткування.

6. Серед недоліків існуючої системи формування доходів місцевих бюджетів варто виділити та відтворення їх на у сьогоднішній:

- існування вагомих суперечностей в нормативно-законодавчій базі, що регулює формування і використання фінансових ресурсів місцевих бюджетів: функціонування протилежних за змістом нормативно-правових актів;

- відсутність чіткого розподілу компетенції між центральними органами влади і органами місцевого самоврядування;

- часті зміни видів податків, що надходять до місцевих бюджетів;

- нерівномірний розподіл фінансових ресурсів між бюджетами різних рівнів;

- недостатня самостійність органів місцевого самоврядування. Реформа децентралізації вже впроваджена, однак вагомих результатів вона ще не принесла.

7. На сьогоднішній день існують чотири основних джерела фінансових надходжень до бюджетів місцевої влади європейських держав, а саме: податкові надходження, неподаткові надходження, субсидії та позики. До місцевих податків в зарубіжних країнах, як правило, відносять майнові, місцеві прибуткові, промислові, податки на професію, а також податки, які відображають політику місцевих органів влади (екологічні, на полювання, на собак)

8. Податки на нерухомість вважаються найбільш ефективними саме на місцевому рівні. Це пов'язано з тим, що під час використання податку на нерухоме майно об'єкт оподаткування легко ідентифікувати, він має територіальну прив'язку, його не можна перемістити в іншу місцевість, як прибуток чи рухоме майно, ухиляючись від сплати податку. Податки на власність не зменшують податкову базу загальнодержавних податків та зборів; для них характерна стабільність надходжень, на відміну від податку

на прибуток чи податку на додану вартість. Крім того, податок на майно можна розглядати і як плату за послуги влади для його захисту та утримання.

9. У законодавстві багатьох зарубіжних країн є також поняття "додатковий бюджет" і "приєднані бюджети". У Франції, наприклад, додатковий бюджет за своєю природою є уточнювальним до основного бюджету. На нашу думку, було б доцільно і в Україні застосувати такі бюджети, оскільки їх прийняття дає можливість не вносити змін до основного бюджету. Додатковий бюджет забезпечує також зв'язок між основними бюджетами попереднього й поточного фінансового років. Він включає в поточному бюджетному році залишки та дефіцити бюджету попереднього фінансового року.

10. Своєчасне проведення грошової оцінки земель сприятиме збільшенню надходжень від плати за землю до місцевих бюджетів та забезпечить стабільне джерело надходження. Важливим фінансовим ресурсом надходжень до місцевих бюджетів є відповідні надходження за ПДФО в результаті своєчасної виплати заробітної плати, відсутності заборгованостей та виплат у «конвертах». Доцільним буде також скасування поділу загального фонду на I та II кошики та утворення єдиного кошика доходів загального фонду, що значно спростило процедуру використання коштів місцевих бюджетів.

11. Існує ряд різних пропозицій, щодо того як вдосконалити механізм формування та виконання дохідної частини місцевих бюджетів які знайшли своє місце у чинному Податковому кодексі України. Я вважаю доцільним виділити такі з них:

- Встановити від регулюючих податків дострокові нормативи відрахувань для усіх регіонів, які створили б стабільну базу доходів до місцевих бюджетів;

- Реформувати певним чином систему місцевого оподаткування, а саме відмовитися від неефективних податків і зборів, які не мають значного, ні регулюючого, ні фіскального значення;

- Сприяння розвитку малого і середнього бізнесу; •Збільшення частки доходів від місцевого господарства, забезпечити високу прибутковість комунальних підприємств;

- Зменшення частки трансфертів у доходах місцевих бюджетів;

- Використовувати місцеві позички як дохідне джерело місцевих бюджетів; З наведених вище пропозицій відзначених мною, я в переважній більшості погоджуюся з ними.

Ми підтримуємо пропозицію розвивати малий і середній бізнес, оскільки безпосередньо від рівня розвитку бізнесу буде залежати яка кількість податків буде сплачуватися до місцевого бюджету. Також ми думаємо доцільним було б відмовитися від неефективних податків які мають низьке фіскальне та регулююче значення.

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня бакалавра

Багірова Наміга Рагім огли

«Доходи місцевих бюджетів України: характеристика і шляхи оптимізації»

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, 2020 рік

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаної літератури.

В роботі досліджено економічну сутність та значення доходів місцевих бюджетів; розглянуто характеристики доходів місцевих бюджетів, їх склад, класифікації та принципи формування; визначенні проблеми формування доходів місцевих бюджетів; проведено аналіз практики формування дохідної частини місцевих бюджетів України за 2016 – 2019 роки; розглянуто моніторинг практики формування дохідної частини бюджету міста Одеси за 2016-2019 роки; проведено аналіз впливу міжбюджетних трансфертів на формування дохідної частини місцевих бюджетів; розглянуто аналіз зарубіжного досвіду формування доходів місцевих бюджетів та можливості його застосування у вітчизняній практиці; визначенні шляхи вдосконалення формування дохідної частини місцевих бюджетів України.

Предметом дослідження є економічні відносини між фізичними й юридичними особами та державою, що виникають у процесі формування доходів місцевих бюджетів.

Ключові слова: доходи; місцеві бюджети; міжбюджетні трансферти, податкові надходження; неподаткові надходження.

ANNOTATION

qualification work for a bachelor's degree

Bagirov Namig Ragim oglu

"Revenues of local budgets of Ukraine: characteristics and ways of optimization"

Odessa National Economic University

Odessa, 2020

Qualification work consists of an introduction, three sections, conclusions and a list of references.

The economic essence and significance of local budget revenues are investigated in the work; the characteristics of local budget revenues, their composition, classifications and principles of formation are considered; determining the problem of generating local budget revenues; an analysis of the practice of forming the revenue side of local budgets of Ukraine for 2016 - 2019; the monitoring of the practice of forming the revenue part of the budget of the city of Odessa for 2016-2019 is considered; the analysis of influence of interbudgetary transfers on formation of a revenue part of local budgets is carried out; the analysis of foreign experience of formation of incomes of local budgets and possibilities of its application in domestic practice is considered; identifying ways to improve the formation of the revenue side of local budgets of Ukraine.

The subject of the study is the economic relations that arise in the process of organizing and implementing the revenue side of local budgets.

Keywords: income; local budgets; intergovernmental transfers, tax revenues; non-tax revenues.